

TIYATRO TÜRRLERİ

WWW.EDEBIYATNOTU.COM

• **Modern Tiyatro**

- Tragedya(trajedi)
- Komedyay(komedi)
- Dram
- Müzikli Tiyatro
- Çağdaş Tiyatro

Geleneksel Türk Tiyatrosu

- Orta Oyunu
- Gölge Oyunu
- Köy Seyirlik Oyunları
- Meddah

MODERN TİYATRO

Trajedi, komedi ve dram olmak üzere üçe ayrılır.

- ⇒**Trajedi (tragedya):**
- İzleyicide korku, heyecan, acıma duygusu uyandıran çoğunlukla sonu ölümlle biten, ruhsal bir arınmaya yol açma amacı güden tiyatro çeşididir.
- **Trajedinin Özellikleri**
- Konularını tarihten ve mitolojiden alır.
- Kahramanlar eğitilmiş ve soylu kesiminden seçilir. Krallar, kraliçeler, tanrılar, tanrıçalar ve onların çocuklarının trajedinin şahıs kadrosunu oluşturur.
- Sıradan insanlar Trajedilerde yer almaz.
- Trajediler genellikle beş perdeden oluşan manzum tiyatrolardır. Koro ve diyalog bölümlerinden oluşur.

- Trajedilerde çirkin, kaba saba sözlere yer verilmez.
- Vurma, kırma, yaralanma, öldürme gibi çirkinlikler senede gösterilmez.
- Trajedilerde üç birlik kuralı uygulanır.
- Erdem ve ahlaka değer verilir.
- **Dünya edebiyatında;** Euripides (Euripides), Aiskhylos (Askhilos) ve Sophokles'tir.(Sofokles) xvii. yyda ise Fransız sanatçılardan Cornaille (Kornel) ve Racine (Rasin) Bu türün önemli temsilcileridir.
- **Üç Birlik Kuralı:** Olay, yer ve zaman birliğidir. Oyun tek bir olaydan oluşur, 24 saat içinde başlar ve biter, tek bir mekanda gerçekleşir.

⇒ **Komedi (komedyä):**

- İzleyenleri ya da okuyanları güldüren, güldürürken düşündüren, olayları ve kişileri çoğunlukla eleştirel bir bakış açısı ile ele alan oyun türüdür. Komedilerin amacı yanlışlıkları, sosyal ve bireysel sorunları gülünç yönleriyle ortaya koyarak izleyicilerin düşmesini sağlamaktır.
- • **Komedinin Özellikleri**
- 1. İnsanları güldüren, eğlendiren; eğlendirirken eğiten bir türdür.
- 2. Olayları, toplumu, kişileri ve olguları eleştirel bir bakış açısı ile ele alır.
- 3. Genellikle güncel sorunlar işlenir.
- 4. Kişiler eğitim görmemiş sıradan insanlardır. Her düzeyden insana yer verilmiştir

5. Üç birlik kuralına uyulur.

6. Vurma, kırma, yaralanma gibi çirkin olaylar sahnede gösterilebilir.

7. Değişmez kurallardan biri de oyunun mutlu sonla bitmesidir.

8. Kaba, saba ve küfürlü sözlere yer verilir.

9. Üslupta soyluluk aranmaz.

10. Komediler 17. yüzyıla kadar manzum yazılır. Ancak 17. yüzyıl dan sonra mensur da yazılmaya başlanmıştır.

11. Dünya edebiyatında Aristophones (Aristofones), Menandros, Terentius, Plautus (Platus), Moliere (Molyer) bu türün önemli temsilcileridir.

Komedi Türleri

Komediler **karakter komedisi, töre komedisi, entrika komedisi** olmak üzere üçe ayrılır.

1.Karakter Komedisi:

İnsanların karakterlerinin aksayan yönlerini komik biçimde ele alan komedi çeşididir. **Moliere**'nin “**Cimri**” ve “**Tartuffe**”adlı oyunları; **Shakespeare**'in (Şekspir) “ **Hırçın Kız**”, adlı oyunu bu türün en tanınan örnekleridir.

2.Töre Komedisi:

Toplumun aksayan yönlerini komik biçimde ele alan oyunlardır. **Moliere**'in “**Gülünç Kibarlar**” adlı oyunu bu türün en tanınan örneğidir.

3.Entrika Komedisi:

Yalnızca güldürme ve eğlendirme amacı güden birtakım entrikaların işlendiği oyunlardır. **Moliere**'in “**Scapin'in Dolapları**”, **Shakespeare**'in “ **Yanlışlıklar Komedisi**” bu türün en tanınan örnekleridir.

⇒**Dram:** Yaşamın gülünç ve acıklı yönlerini birlikte ele alan oyunlardır.

- **Dramın Özellikleri**

- 1.Konusunu günlük hayattan alabileceği gibi tarihten de alır.
- 2.Kahramanları günlük yaşamdan olabileceği gibi tarihi şahsiyetler ve soylular olabilir.
- 3.Vurma, kırma, yaralama gibi her türlü davranış seyircinin önünde sahnede gösterilir.
- 4.Acıklı ve komik olaylar oyun içinde birlikte verilir.
- 5.Üç birlik kuralına uyma zorunluluğu yoktur.
- 6.Hem manzum hemde mensur olabileceği gibi karışık biçimde de yazılır.
- 7.Trajedinin katı kurallarını yıkmak amacıyla oluşturulmuştur.
8. Shakespeare, Victor Hugo (Viktor Hugo), Schiller (Şiller), Goethe (Göte), bu türün bilinen en önemli yazarlarıdır.

GELENEKSEL TÜRK TİYATROSU

- Türk milletinin tarih sahnesinde yer aldığı günden bu yana süre gelmiş oyunlardır.
- Sığır ,yuğ , şölen törenlerindeki gösteriler geleneksel Türk tiyatrosunun kaynağını oluşturur.
- Şarkı, dans ve söz oyunlarına dayanır.
- Yazılı bir metni yoktur.

Meddah:

- Tek kişilik bir oyun olan meddah, bir kişinin hikaye anlatması esasına dayanır.
- Bir topluluk önünde çeşitli hikâyeler anlatan ve taklit sanatı yapan kişiye "meddah" denir. Bu oyuna ise meddah oyunu denir.
- Bir tek oyuncunun çeşitli kılıklara girerek bir oyunu canlandırmasıdır.
- Meddah genellikle bir konu içinde geçen farklı karakterlerin seslerini, mimiklerini ve hareketlerini canlandırır.
- Genelde kahvehane gibi halkın topluca bulunduğu alanlarda, küçük bir sahne üzerinde taklit ve güldürmek amaçlı oyunlar yapar.

Orta Oyunu:

- Ana karakterleri Kavuklu ve Pişekar olan, açık alanda halkın ortasında oynanan müzikli ve danslı Türk halk tiyatrosu oyunu.
- Orta oyunu, belli bir olayın çerçevesinde örölmüş, çalgı, şarkı, dans, yansılama ve konuşmaları dayanan bir oyundur.
- *Halk Tuluat Tiyatrosu* olarak da bilinen Orta oyunu metinsiz, doğaçlamaya dayalı bir oyundur.
- Ustadan çırağa intikal ederek gelen konular tekrarlanır.
- Orta oyunu, daha çok İstanbul ve çevresinde sergilenen bir oyun türüdür. Yazın açık yerlerde kışın kıraathane ve hanlar da temsil edilir.

Karagöz:

- Bir ışık kaynağından yararlanarak iki ya da üç boyutlu herhangi bir nesnenin gölgesine ya da izdüşümünün herhangi bir yere düşürülmesin **gölge oyunu** denir.
- **Karagöz ve Hacivat** taklide ve karşılıklı konuşmaya dayanan, iki boyutlu tasvirlerle bir perdede oynatılan gölge oyunudur.
- Karagöz oynatıcısına kurgusal, **hayalbaz** denir. Yardımcıları çırak, yordak, dayrezen, sandikkardır. Oyunda konuşmaların değişmesi baş hareketleriyle yapılır.
- Karagöz ile Hacivatın yaşanmış gerçek kişiler olup olmadığı konusunda da çeşitli görüşler söz konusudur.

- **Köy Seyirlik Oyunları:**

- Kökeni ilkel toplumlara dayanan günümüzde de kırsal kesimlerde azalarak devam eden inanç ve eğlence amacıyla oynanan oyunlardır.
- Oyunların oynandığı yörenin insanının kıyafet değiştirerek makyaj yaparak başka bir varlığı taklit etmesi ya da canlandırılması esasına dayanır.
- Köy seyirlik oyunları düğünlerde, bayramlarda ya da yılın belirli günlerinde köylülerimizin genellikle "oyun yapma", "oyun çıkarma" adı altında bereket bolluk, sağlık ve yeni yılı karşılamak amacıyla oynadığı törensel içerikli oyunlardır.

- **10. Sınıf Tiyatro [Online Test](#)**